

ЛЕКЦІЯ №7

Сполучені Штати Америки після Першої світової війни (продовження)

ПЛАН

1. Велика депресія.
2. «Новий курс» Ф. Д. Рузвельта.

Література.

Н. М. Сорочинська, О. О. Гісем. Всесвітня історія. 10 клас. Тернопіль, 2018. #8-9

П. Полянський. Всесвітня історія. 10 клас. Київ, 2018. #6

Перше питання. Велика депресія.

Крах американського ринку акцій розпочався 24 жовтня 1929 р. Через п'ять днів криза стала загальнонаціональною, а згодом поширилася на весь світ. Вкладники назвали 29 жовтня — день, коли в паніці за безцінь було продано 16 млн акцій — «чорним вівторком». Фондові біржі Нью-Йорка й усієї Америки посипались як картковий будинок. Так у жовтні 1929 р. драматично закінчилася десятирічна «епоха процвітання» - Prosperity.

Крах на Нью-Йоркській біржі 29 жовтня 1929 р. («чорний вівторок») сповістив про початок небувалої за глибиною і руйнівною силою економічної кризи. За один день загальна сума падіння ціни акцій становила 10 млрд доларів. Люди, які всі гроші вклали у купівлю акцій і набрали кредитів в банках під заставу свого майна, за один день стали жебраками, залишившись без засобів до існування. Крах фінансової системи викликав крах всіх галузей економіки – сільського господарства, промисловості, будівництва, торгівлі.

До літа 1932 р. промислове виробництво у США скоротилося майже вдвічі у порівнянні з 1929 р. Тисячі банків, промислових і торгових компаній збанкрутували.

Криза призвела до небаченого зростання безробіття. На околицях міст вирости селища з халуп, у яких жили безробітні та їхні сім'ї, позбавлені житла. Розгорнувся масовий рух безробітних, які організували два «голодні походи» на Вашингтон. Вони вимагали забезпечення роботою, введення системи соціального страхування і видачі допомоги безробітним, припинення звільнень, збереження заробітків працюючим.

- *Черга за безплатним обідом*

Безробіття вперше в історії сягнуло астрономічної цифри — 17 млн осіб. Недарма криза залишилася в історичній пам'яті американців символом національної трагедії. Повіривши в нескінченне «процвітання» 20-х років, вони виявилися морально не підготовленими до біди

1932–1933 рр. — найгірші роки «Великої депресії». Майже 5 тис. банків розорилися, а мільйони вкладників утратили всі свої заощадження. У тих, кому пощастило зберегти роботу, значно зменшилася зарплата, долар знецінився на третину, кожна п'ята ферма розорилася. За проїзд у транспорті майже ніхто не платив, шкільні вчителі працювали, не отримуючи платні. Здавалося, вже ніколи Америка не зможе знову стати успішною та могутньою.

Друге питання. «Новий курс» Ф. Д. Рузвельта.

На президентських виборах у листопаді 1932 р. переконливу перемогу здобув кандидат від Демократичної партії Франклін Делано Рузвельт. Франклін Делано Рузвельт (1882–1945) — президент США з 1933 по 1945 рік, якого єдиного за всю історію США чотири рази поспіль обирали на цю посаду. Згідно американської конституції президент може перебувати на цій посаді всього два терміни або 8 років. І лише Рузвельта обирали 4 рази, внісши відповідну поправку до Конституції. Програма президента під гучною назвою «Новий курс» передбачала докорінне реформування економіки, зокрема державне регулювання фінансових, економічних і соціальних відносин у країні.

● *Франклін Делано Рузвельт*

«Новий курс» став своєрідною революцією: за короткий період були закриті всі банки; вони знову відкривалися під пильним наглядом з урядовими гарантіями та страхуванням вкладів, над ринком акцій установили державний контроль. Були прийняті «Кодекси чесної конкуренції», які регулювали розмір заробітної плати й умови праці. Працю підлітків заборонили, а профспілки отримали право вести переговори з підприємцями й укладати колективні трудові договори.

Система позик на будівництво й ремонт житла, доріг і мостів допомогла створити нові робочі місця, скоротити безробіття. Був прийнятий закон про регулювання сільського господарства, відповідно до якого фермерам надавали значні кредити, заохочувалося поліпшення ґрунтів і скорочення виробництва. Був створений спеціальний Цивільний корпус, члени якого займалися лісонасадженням і ремонтними роботами. Це забезпечило роботою майже 3 млн молодих американців. У 1935 р. конгрес прийняв рішення про запровадження пенсій для літніх людей та людей з інвалідністю, а також про страхування на випадок безробіття. Ці програми частково фінансували підприємці, частково — самі працівники, федеральний уряд. Хоча «Новий курс» і не подолав депресію, усі основні економічні показники покращилися. Країна поступово вийшла з економічної кризи і почала набирати обертів, відновлюючи виробництво, торгівлю, сільське господарство та підвищуючи рівень життя американців.

Запитання та завдання

1. Розкрийте причини раптового закінчення періоду «процвітання» в США та наростання кризових явищ.
2. Охарактеризуйте особливості «Великої депресії»
3. Чи були серед заходів «Нового курсу» Ф. Д. Рузвельта такі, які, на вашу думку, можна застосувати в процесі модернізації України?